

Galeria del Cid Jep

CAUDILLO
SAN VICENTE
1951

S. Carrilero.

cia 118

2.ª EDICIO

AUTOR: CARLES SALVADOR
Primer premi del Excm. Ajuntament i Rat-Penat

Fábrica de Géneros de Punto - Camisería - Guantes - Medias
Juegos de Cama - Mantelerías - Equipos Novia y Canastillas

casa **Gil**

Almacén y Despacho:

ADRESADORS, 15 - Teléfono 10530 - VALENCIA
APARTADO 257

Sucursales: Plaza del Caudillo, 8 - Teléfono 17776

Pie de la Cruz, 12 - Teléfono 17880

Calle Ruzafa, 53 - Teléfono 11691

Lanería - Sedería - Lencería fina y Novedades

Si visita VALENCIA acuda al

Pon Café

Gran degustación de Café a la Crema

Cerveza fresquísima "EL TURIA"

Gran selección de tapas

● **SELECTA COCINA** ●

Pl. Caudillo, 10 - VALENCIA - Teléfono 17452

Camiserías

Central:
Plaza Caudillo, 10
Teléfono 12605

Sucursal:
C. San Vicente, 8
Teléfono 10259

MARCA REGISTRADA

Valencia

CAMISERIA
SASTRERIA
PAÑERIA

P. MOSCARDO

San Vicente, 20
Teléfono 15022
VALENCIA

Comisión

de la

Falla

Presidentes de Honor:

*Eustaquio Pardo Zurita
Manuel Beltrán Báguena
Francisco Vila Almenar
Juan Gil Adan*

Presidente:

Eugenio Carbonell

Vice-Presidente:

José Romero Aramburo

Secretario:

Alfredo Sancho Bosch

Vice-Secretario:

José Blesa García

Tesorero:

Ramón Tallada Puig

Vice-Tesorero:

Enrique Coll Díez

Contador:

Pedro Roca Reig

Vice«Contador:

José Romero de la Borrera

Presidente festejos:

Alfredo Sancho Crespo

Delegado Junta Central Fallera:

Francisco Capilla Sanchis

Vocales:

*Adolfo Santamaría
Antonio Besa González
Antonio Raga García
Alberto Durá Giralda
Félix Martín
Domingo Haro
José Maches
Antonio Cubells Olmos
Ramón Andrés Sancho
José Romero Raga
Luis Rafecas Sáez
Adolfo Rubio Benlloch
Alberto Barberena Vergara
Urbano Bermell Vedreño
Agustín Roca Silvestre*

*Mari Llum
Mompó Gil*

FALLERA MAJOR

*Ets la Fallera Major d' esta falla
símbol gentil de l'Honor i Alegria;
al teu costat, o al teus peus, com vassalla
vindre l'Amor, per honrar-te, voldria*

*Véns a enaltir esta festa fallera
amb els teus ulls més bonics que dos sols
i amb abundosa, llarga cabellera
que baixa al ritme tou dels caragols.*

*Espurna d'or, encens uns altres cors
que són per tu i per tots bella corona
feta de randes, sedes i albes flors.*

*Però és del cor la joia juvenil,
el teu somris, que mai no ens abandona,
qui ens pren el cor, Mari Llum Mompó Gil.*

CARLES SALVADOR

Motiu

Es molt clar i natural
—perquè l'assunt és senzillo—
que ací es plante el carafal
d'una falla principal,
puix la "Plaça del Caudillo"
i el "carrer de Sant Vicent"
ja tenen fama fallera
i seria inconseqüent
a la vista de la gent
que eixa fama se perguera.

També és natural i clar
que ha tocat el violoncel.lo
qui entre el dinar i el sopar,
sense riure ni plorar,
li ha vingut bé fer-se el Quelo.

Però els falleros, ací
defensant la nostra falla;
i amb ànim no gens mesquí
movem sable i espasi
perquè no ens xafen la ratlla

Atenent la realitat
i volent tirar el resto
hem la falla encarregat
a l'home més indicat
que és igual que dir Modesto

I ací la tenen vostés
ben pampolosa i ufana;
alegre com la que més,
rica com un bon burgés,
fina com la porcel.lana.

Té satírica intenció
contra el que el món sap i calla
o crida amb veu de pregó,
puix complix l'obligació
que se demana, a la falla.

Perquè el sentit ciutadà
no fa la sàtira grossa
com l'element hortolà
que és menys mirat i més pla
per al coent i la brossa.

Té més educat l'humor
—que açò ni és poble ni aldea—;
la gràcia té més finor,
puix que el satíric millor
té la sàtira europea.

Però, en fi, no es diga més
La falla per a ser falla
per l'endret i pel revés,
ha de tindre lo promés:
fer esclatar la rialla.

Relació i Explicació de tot lo que conté la Falla

*Sobre les branques d'un arbre
—l'arbre de la Societat—
dos animals no de marbre,
dos plumífers s'han parat.*

*Diuen que són cacatues
més agüeles que Noé.
i fas bé si les situes
tallant vestits sense fre.*

*Diuen que si són cotorres
de les de veu de serruig,
altes i grosses com torres
de les que ningú s'enfuig.*

*Diuen que les plomes tenen
de coloretts fins i gais
i que quan xarren s'entenen
com verídaders papagais.*

*Diuen... Jo no sé què diuen
de vellesa o joventut;
però es comprén que no riuen
i que estan plens d'inquietud.*

*Fan cara d'estar rabiosos
els papagais en qüestió;
tenen els ulls vidriosos
i les boques de gaidó.*

*Parlen a crits... Xarren, xarren
coses vulgars o d'enginy,
i mentrimentres desbarren
van matant el seu reguiny.*

Perquè van vindre en les gàbies
d'un barco de l'altre Món,
ara ací mostren les ràbies
i la seua sang es fon.

Que aquella tranquila vida
de l'antiga Societat
s'arrugà tota pansida
i a poc a poc s'ha acabat.

S'acabà tindre paraula
i una certa correcció;
els bons modals en la taula
i la sana educació.

Ja no viuen, que están mortes,
les virtuts del temps antic.
Ara ve per vies tortes
tot lo que porta el nou ric.

Triomfa qui té llarga vista
per als negocis més bruts,
qui s'ha fet estraperlista
i maneja bé els embuts.

Triomfa el més poca vengonya;
i el decidit, l'insensat
que triomfa, no cría ronya
en la nova Societat.

Ací lo que té importància
als propis ulls i als demés
ja no és la noblesa rànica
si no els diners i els diners.

VORAS LA NOVA SOCIETAT SI MIRES PER ESTE FORAT

Mentres les llengües esmolen
els papagais en qüestió
i diuen tot lo que volen
sense massa reflexió;
mentres tallen i retallen

---

i arranquen trossos de pell
i les veritats barallen
sense demanar consell
agafem el porta plomes
i posant l'ull al forat
vorem els punts i les comes
de la Nova Societat.

1.—Lo fornera donya Nàcia,
molt més sèria que un titot,
que pel matí fa gimnàsia
per a aprimar-se si pot;
però com ven pataquetes
i el quilo grams no té mil
ja l'han unflat les pessetes,
els ous fregits i el pernil.

Té collars de perles fines,
solitaris que fan por,
i catorze gavardines
de celofan i dents d'or.

Va tova, molt perfumada,
i encara fa olor de pa;
du la cara restaurada
i... fins parla en castellà.

2.—Este home que ve de l'horta
i sempre està a lo que cau
i als peus espartenyas porta,
s' ha fet ric amb el cacau.

Va plantar unes matetes
en setze o vint cavallons
i ha collit tantes pessetes
que ara les compta a millons.

I el llaurísio que passava
la rella tot el matí,
ha mirat lo que guanyava
i li ha pegat per ser fi.

Du rellonge de polsera
i fuma puro enfàixat;
s'ha comprat una trinxera
i un auto que no és FIAT.

3.—Aquell altre que ven pisos
de fang que sembla ciment
i firma set compromisos
i sap que set voltes ment;

que era abans obrer de vila
i ara diu que és constructor
perquè cavilla i cavilla
cóm parará més senyor,

és l'home de més llargària
d'entre els que estan reunits
i mouen la Immobiliària
que no es pilla mai els dits.

Té cultura de rajola
i els sentiments molt estrets
però no corre, que vola,
i s'ha forrat de bitllets.

4.—I esta senyora altanera
que hem conegut al Mercat
en taula de carnissera
amb devantal blanc planxat,

parla de tu a les princeses,
relluix com un robí,
vestix ja com les marqueses
i du joies de platí.

Com el marit té reumàtic
i una filla en bon esplet
vol un gendre catedràtic
de la Facultat de Dret.

Ella estima l'elegància,
la "gente bien", la finor
i la superabundància
de pells, de guants o de l'or.

Però solta espartenyades
i prou clar se li coneix
que hi ha quèns en les pesades
de les rulles i del greix.

5.—Ací tenim qui en la fusta
de prim que era s'ha fet gros
i qui de manera injusta
s'ha fartat venent arròs.

Qui ha pispat molts mils de duros
amb pells de conill i gat
i qui ha ofegat els apuros
en els puros que ha fumats,
abusant dels succedanis
de la llet i del café,
millionaris espontanis,
nous rics... ja se sap per què.

I com la cosa té gràcia,
a la falla a parar va
esta nova aristocràcia
—¡perdó!— que ni fu ni fa.

LAMENTA L'ARISTOCRACIA COSES DE MOLT POCA GRACIA

Com l'autèntica noblesa,
l'antiga, la de la sang,
té la renda molt malmesa
i poques Accions al Banc,
resulta que va fent riure
a la gent que no ho comprén
i quasi que no pot viure,
ni portar aquell gran tren.

El noble —¡clar!— té cultura,
però dels tributs ja fart
no encomana obres d'altura,
és a dir, les obres d'Art.

Els de la nova riquesa
té xavos —no me'n desdic—
i un mal gust (¡quina malesa!)
molt apropiat al nou ric.

I així la bona pintura
a l'oli està badallant
i no digam l'escultura
que ja no fa un pas avant.

¿Les joies? —¿Bisuteria!—.
¿Els mobles? —¿Xapa i pinzell!—.
De perxa, la sastreria...
Tot lo bo se'n va al bordell.

Només falta que el baladre
faça roses per al ram
i que ens atosigue el lladre
fins a matar-nos de fam.

Si el nou ric és una plaga
d'allís i cebes —¡coentor!—
i el seu mal gust no s'amaga,
que Déu ens salve, Senyor!!!

ES VENEN GUIES TOTS ELS DIES

Despatx que despatxaria
a lo que es veu i es comprén,
tant si és de nit com de dia,
lo que es compra i lo que es ven.

Una "Guia de València"
i altra del "Ferrocarril"
que no se fan competència
i valen les dos per mil.

Pronòstic "Zaragozano"
i "El Perfecte Comerciant"
on pot adreprendre el nano
com podrà fer-se el xagant.

"Las andanzas del Pernalés"
que no patí mai del cor
i per a "alivio de males"
se forrà de plata i or.

Quiosc on es venen Guies
Si en tens 1 i gastes 300,
fas malpensar tots els dies...
ji no sé si tú m'entens!

EL DINER I EL CASAMENT
PORTA DE CAP A LA GENT

El diner obri les portes
del castell més ben tancat;
torna dretes a les tortes
i callar fa al més pintat.

L'home vell i ric atrapa,
buscant la humana calor,
la fadrina pobra i guapa
a qui declarà l'amor.

Com que l'home té pessetes,
vol viure bé i no patir,
se nuga les mançanetes
i la fruita vol collir.

Sempre troba calfadores
de cadires al costat
que fan d'embolicadores
del casament proposat.

I encara que se li riuen
per xafar camins estrets
se sent feliç si li diuen:
—Tot ho apanyen els bitllets!!!

PER A LA XICA ES AMARG
HAVER DE VESTIR DE LLARG

Quan el nou ric una festa
vol celebrar al saló
veu si la filla està llesta
per ballar el cotilló.

I com la xica és fadrina
i cal preparar-li el marc,
va la mare i conjumina
—jés clar!— vestir-la de llarg.

I tots recorden les pintes,
l'almidó que fa blancor,
els cordons, volants i cintes
i els baixos de l'antigor.

La boda de la senyora
amb el promés pixavi
que el porta com a penyora
del que pot un violí.

L'hora del té, l'hora "grave"
de l'antiga societat,
tocant i cantant al clave
un duo desguitarrat.

Per acabar a les fosques
—llums de ciris al saló—
i espantar totes les mosques
presentant la dimissió.

I la xica nova rica
esclata en un plor amarg
perquè li cou i li pica
això de vestir de llarg.

MIRA TU SI SON SABUTS QUE FINS VENEN ELS ESCUTS

Per ser de raça judia
ja se veu que és molt sabut.
Ell per vendre fins vendria
de la dona la salut.

Només busca la pesseta,
i sent així no és estrany
que als nobles de pandereta
venga escuts... escuts de pany.

Perquè el ric de fa dos dies
no vol ser un pelagats
i ensomia baronies
i ducats i marquesats.

Ell també és capàs de vendre,
si se presenta ocasió
(cosa que no és pot comprendre),
un títul de campeó.

La boxa és lo que li agrada,
el catx, pilota i futbol;
fa de públic en la grada,
però és ell qui guanya el gol

Atrevit, proves faria
dins de la Universitat
i els títuls barataria
per uns Títuls de l'Estat.

Però la gent d'eixes traces
als nous rics que són barruts
per als portals de les cases
inventà i fa i ven escuts.

EL MEMORIALISTA

Hi ha gent que no sap escriure,
ni escriure sap, ni comptar;
però això li permet viure,
guanyar diners i triomfar.

Se busquen un Secretari
o Contable diplomat,
jove llest, bon funcionari
per a Banc, Llonja o Mercat

I és ell qui fa la faena
mentres l'amo, el comerciant,
s'unfla de bitllets l'esquena,
compra finques i va avant.

I quan recorda, paletó,
que no sap res, fa un sospir
exclamant per al coletó:
—Ay, quien supiera escribir!

Tasca de Memorialista
és esta de l'escrivent
per a la gent que no és lista
i té al Banc compte-corrent.

Els Memorialistes eren
homes que vora els Mercats
cartes manaven que feren
les criades i els soldats.

Als homes no els importava
cap assunt ni cap amor;
però —jés clar!— es redactava
cada carta a sa tenor.

S'acabà el Memorialista,
però —jai!— queda l'escrivent
que passa la vida trista
al servici de la gent.

Fi de l'explicació de la falla

Piuletetes y.

Tronadors

PARLAR "FINO"

Si és rica i diu "ambolica",
"hilo de aram" i "andesprés",
ella podrà ser molt rica,
però de cursi ho és més.

QÜESTIO DE XAPES

Don Tablero menja tapes
a la planxa i beu sifó
i diu amb gran orgull: —Jo
sóc molt ric perquè tinc xapes.

LA COENTOR DELS ALLS

Don Silvestre Llaurador
en sa casa féu un ball
i la forta coentor
ja es notava desde l'Hall.

ASPIRACIO

La gorda donya Casilda
que en deu anys ha fet dinés,
vol tindre el tipo de Gilda
i ser sogra d'un marqués.

QUINA FETA!

La filla de Pebrereta,
coenta com l'apellido,
ràbia i plora per la feta
del novio que le ha fugido.

NOVA RICA

*Té diners, es diu matxota
i és més lletja que un pecat;
fuma anglés i beu i rota
dins la nova societat.*

PER ESTAR BEN CRIA

*La crià de don Enric
(és dels comerciants novells
que en estos temps s'ha fet ric)
usa bons gavans de pells
i menja pa de pessic.*

LA PLATA FA DE RICS

*La dama del principal,
nova rica molt formal,
com la vida està... barata,
en un ditet que té mal
se posa nitrat de plata.*

SOPA EN ALLS

*La Marquesa dels Raspalls,
que contrafent escandalls
la molt cuca s'ha fet rica.
a la sopa ja no fica,
com abans, cabeces d'alls*

XE, QUINA CEBÀ!

*Eixa ceba que ací està
tan erta i tan ben posà
ens fa plorar i alimenta
i és el símbol quotidià
de la "gente bien" coenta.*

DÉCIMA COENTA

*Amb quatre granets de pebre,
dos allets i un poc de sal,
ma muller fa un allipebre,
guisa un conill i una llebre
per a un sopar colossal.
Com la cosa no està mal
i poques n'hi ha de millors.
qui estima les coentors
vol la cuina universal
dels Hotels i Paradors.*

FEM PUNT

*Poc a poc hem anat llunt
i s'ha acabat el Llibret;
considerant-lo ben fet,
ací posarem un punt
redonet*

EXPLICACION EN CASTELLANO

Notas de Sociedad

El tema de esta Falla es una crítica de los excesos y ridiculeces de la gente llamada «nuevos ricos».

Sobre el árbol de la Sociedad, dos papagayos son los que van observando y criticando las costumbres de esta clase de gente que, por tener dinero, escasa cultura y poca sensibilidad para el trato social, se comporta con excesiva llaneza unas veces, y ótras, con despilfarro.

«NOTAS DE SOCIEDAD» se titula, y se ve un tintero y una pluma con que se escriben estas «notas». Dicha pluma figura tener un cristal que, mirando por él, se ven los tipos «nuevos ricos» que cabe ridiculizar: hombres y mujeres enriquecidos rápidamente, sobre todo, en el comercio a espaldas de la Ley.

En otro de los grupos se critica la boda del viejo rico con la muchacha pobre y hermosa. En un tercero, una «puesta de largo» ridícula; y en el último, los manifiestos deseos de algunos nuevos ricos que anhelarían poseer títulos nobiliarios, si éstos se pudieran poseer sólo con dinero.

En otro lugar de la Falla se ve un memorialista, tipo ya desaparecido, que tan útil era para los que, siendo analfabetos, le utilizaban y decían suspirando: «¡Ay, quién supiera escribir!»

BIENET

SOMBREROS

Plaza Caudillo, 12
VALENCIA

CALZADOS

La casa más
ACREDITADA

G A S P A R

VICENTE GASPARGASPAR MARCO

Gran variación de calzado de todas clases

San Vicente, 16 y M.ª Cristina, 2 Teléfono 16832 VALENCIA

CALZADOS
de todas clases

“EL ENCANTO”

A. PUCHADES

San Vicente, 20 - Teléfono 18449 - VALENCIA

Fábrica de
pirotécnica

CABALLER

Luis Vives, 3 y 5 - Teléfono 86 (C. Foyos) - MONCADA (Valencia)

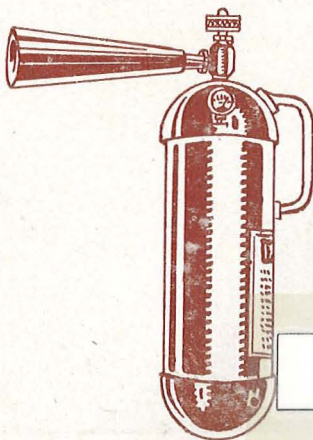
Industrias Parsi, S. L.

MATERIAL CONTRA INCENDIOS

Delegado para Levante:

ENRIQUE COLL DIEZ

GIL Y MORTE, NUM. 21
TELEFONO 17705
VALENCIA

7 CS Vale